

Sukujuhla ja -kokous pidetään Helsingissä Karjala-talolla,

lauantaina 8.6.1996 klo 11.00 alkaen.

Tervetuloa !

ISSN 1236 - 4290

Paavolaisten Sukuseura ry.

JÄSENLEHTI N:O 19

Joulukuu 1995

Sisällys:

Johtokunta

Oma Martti Paavolainen	1-8
Muistoja sukuseuran matkalta kesällä 1994	9-13
Väestönsiirrot Suomessa viime sotien aikana	14-19
Sotahevosemme Vilkas	20-22
Ensimmäinen polkupyöräni	23-25
Pasi Kivilä ripusti pelihyntyynsä naulaan	25-27
Paavolaisten perhealbumista	28-31
Sihteerin palsta	32-33

PAAVOLAISTEN SUKUSEURA R.Y.

Rauno Paavolainen
Santunkatu 6
15150 Lahti
puh. (918) 7334 401

Raija Valonen
Päivälänkatu 3
05830 Hyvinkää
puh. (914) 29 029

Annikki Paavolainen
Vitsiälä
14700 Hauho
puh. (917) 41 209

Kari Paavolainen
17130 Vesivehmaa
puh. (918) 667 218

Lauri Paavolainen
47710 Jaala
(951) 34 109

Matti Paavolainen
Purokatu 44
15200 Lahti
puh. (918) 333 084

Mikko Paavolainen
Lokitie 57 A
00980 Helsinki
puh. (90) 312 693

Pekka Paavolainen
Koivukuja 4 A 6
33961 Pirkkala
puh. (931) 681 755

Väinö Paavolainen
Länsilahdenkuja 4 D
00210 Helsinki
puh. (90) 692 6860

Eeva Sundberg
Ingankuja 6
02700 Kauniainen
puh. (90) 505 3827

Erkki Paavolainen
Varajäsen
Asemankatu 48 A 4
05500 Hyvinkää
puh. (914) 439 760

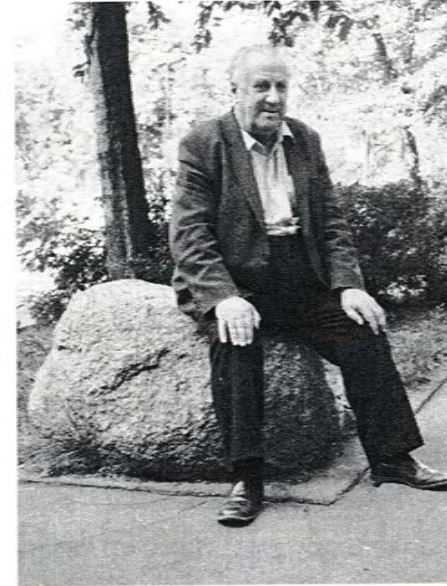
Juhani Paavolainen
Varajäsen
Länsilahdenkuja 4 C
00210 Helsinki
puh. (90) 692 6893

*****

Reino Paavolainen
Kunniajäsen

OMA MARTTI PAAVOLAINEN

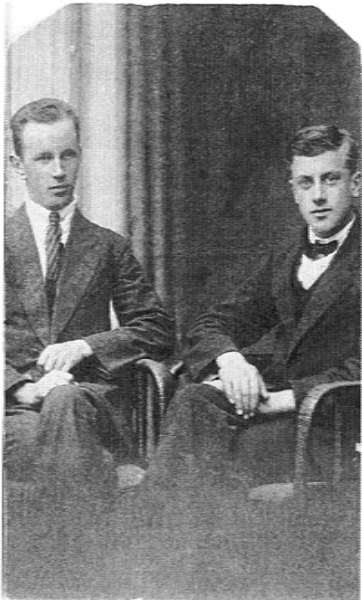
Setäni Oma Martti Paavolainen kuoli Paavolaisen suvun vanhimpana miespuolisena jäsenenä Helsingissä syyskuun 16. päivänä v.1995, 92 vuoden ikäisenä.

Martti Paavolainen v.1982

Hän syntyi Kivennavan kirkonkylässä 27.12.1903. Martin isä oli kauppias Mikko Pietarinpoika (1870-1940). Pojan äiti oli runoilija Ilmari Pimiän sisar Anna Maria Mikontytär o.s. Pimiä. Perheeseen syntyi seitsemän lasta, joista aikuisikään eli yksi veli (apteekkari Eino Pietari 1898-1955) ja yksi sisar (opettaja Anni Martta 1902-1993). Perhe muutti Kivennavalta Terijoelle 1913. Siellä heitä kohtasi seuraavana vuonna suuri onnettomuus; talo paloi juuri, kun vakuutusta vaihdettiin yhtiöstä toiseen ja perhe menetti vakuuttamattoman omaisuutensa.

Martti kävi ensin Kivennavan kiertokoulun ja vuodesta 1913 hän jatkoi yläkansakoulua viisi vuotta. Ammattipätevyyden Martti hankki kahdessa koulussa.

Eino ja Martti

Suomen Puuteollisuusyhdistyksen Helsingin puuteollisuusammattikoulua hän kävi kolme vuotta alkaen joko v.1925 tai v.1926 ja hän valmistui puuseppämestariksi. Samanaikaisesti hän kävi Ateneumin veistonopetuksen iltakursseja. Koristeveiston lisäksi ohjelmassa oli projektipiirustusta. Tälle kurssille pääsyssä oli ongelmia, kun Martilla ei ollut vaadittua keskikoulun todistusta. Rehtori Blomstedt kysyi, miksi miehellä oli moinen halu päästä kurseille, johon Martti totesi tarvitsevansa pitkät kesälomat hautamerkkien piirtämiseen. Tähän Blomstedt vastasi tehneensä itse samoin ja hyväksyi Martin oppilaaksi.

Ateneumin aikoihin Martti kiinnostui myös tussipiirustuksesta. Innostavina esikuvina olivat mm. Samuli Paulaharjun Suomen Kuvalehdessä olleet ja arkkitehti Uno Ullbergin piirroukset. Ensimmäiset rahansa piirroksillaan hän hankki palattuaan rauhattomana sodasta. Hän vei Itä-Karjalassa piirrettyjä hautamerkkipiirroksiaan Kansallismuseoon, jossa T.I. Itkonen ja Nils Cleve ihastuivat kuviin ja lunastivat niitä muutaman sadan markan arvosta. Ensimmäiset hautamuistomerkinsä hän kuitenkin piirsi jo v. 1928 kartan reunaan polkupyörämatkalla Helsingistä Joroisiin. Suomen Kansallismuseossa on runsaasti hänen hautamerkkipiirroksiaan ja niistä oli näyttely Suurkirjon kryptassa. Myös hänen aiemmin mainittujen esikuviansa kerrotaan pitäneen hänen piirroksistaan, vaikkei hän omasta mielestään tussitekniikkaa koskaan hyvin oppinutkaan.

Martti osallistui talvi- ja jatkosotaan pioneerina, sotilasarvoltaan kersanttina ja ylikersanttina. Jäämistöstä on löytynyt viisi sodanaikaista kunniamerkkiä. Elämäntyönsä hän teki veistonopettajana Helsingin suomalaisessa normaalilyseossa, jonne hän tuli sodan jälkeen ja josta hän jäi eläkkeelle v. 1970. Hän toimi samanaikaisesti opettajana myös ammattikoulussa. Heti sotien jälkeen hän oli myös muutamia vuosia leikkikalutehtaassa suunnittelijana. Piirustus oli hänen rakas harrastuksensa. Tussipiirustusten lisäksi hän piirsi myös vaakunoita, esimerkiksi Kivennavan vaakuna on hänen käsialaansa. Muina harrastuksina hänelle olivat vanhojen rahojen ja postimerkkien kerääminen.

Ensimmäiset omat muistikuvani Martista liittyvät Kivennapaan ja erikoisesti jouluihin, joita ennen sotavuotia vietettiin isoisäni kotona. Kivennavan muhekaa joulupukkia en vielä silloin osannut yhdistää Marttiin. Myöhemminkin Martti on muutamia vuosia lukuunottamatta aina liittynyt jouluihimme. Lapsuuteni maalaismaisemissa oli Martin talvinen ilmestyminen aina lopullinen merkki joulun alkamisesta. Kävihän Martti kesäiseenkin aikaan kotonani Konnevedellä ja Kangasniemellä. Hän tuli yleensä polkupyörällään, jolla hän kulki kesät pitkin Suomea. Vain Äänekoski ja muutama Ahvenanmaan kunta oli jäänyt käymättä. Piirustuslehtiön lisäksi matkoilla mukana oli kamera, jolla hän ikuisti hautausmaanäkymiä. Hän yöpyi usein telttakankaan alla, joka heitettiin lakanan tavoin kahden puun väliin pingoitettun narun päälle. Tilaisuuden tullen hän yöpyi myös taloissa. Rannikkoalueella oli kuulema vaikea saada yösiijaa. Mitä suurempi talo, sitä vaikeampaa yösiijan saaminen oli. Miehikkälä-Hollola -linjalla ei yösiijaa saanut sateellakaan.

Kangasniemeltä v.1948

Vasemmalta, eturivi: Ethel (o.s.Väänänen), Anna (o.s.Pimiä), Martta; takarivi: Eino, Mikko, Martti Paavolainen

Lapsuuteni aikaisiin Martin kesäisiin tapaamisiin liittyy paljon lämpimiä muistoja. Jännittäviä olivat yöpymismatkat saariin, joissa kalasteltiin ja iltaisin keiteltiin nuotiolla teetä Martin kertoillessa illan pimetessä luonnosta ja pyörämatkoistaan. Hurjimmilta tuntuivat tarinat hautausmailla yöpymisistä. Siellä oli kuulema oikein rauhallista, kun muisti panna portin kiinni, ettei käynyt ristivetoa. Inarin ruumishuoneella oli toverina ruumis. Se oli "hiljainen kaveri".

Urheiluharrastuksiakin oli. Leipälajissaan, vauhdittomissa korkeushypyissä emme pystyneet häntä koskaan päihittämään. Polkupyörän polkimista hankittu raju ponnistusvoima vei hänet parhaimmillaan muistaakseni yli 155 cm korkealla olevan riman yli. Pikkupojalle Martti edusti eräänlaista sankarihahmoa ihmeellisine seikkailuineen, käden- ja luonnontaitoineen sekä useista koti- ja ympäristöpiiristä poikkeavine elämänasenteineen.

Martin luonteessa oli ristiriitaisuutta. Vaikka hän oli loistava seuramies ja viihtyi hyvin seurassa kuin seurassa eli hän suuren ajan elämästään lähes erakkomaisesti omissa oloissaan. Myöskin polkupyörämatkat hän teki yksikseen. Vain yhtenä vuonna hänellä oli mukana ystävänsä Jorma Laurinpoika Paavolainen, mutta matkanteon rytmi ei heilläkään oikein sopinut yksin. Myöskään aviopuolisoon hän ei ollut halunnut kahliutua. "Hyvät hylkii ja huonot pyrkii" oli vastaus tiedustellessani hänen poikamiehuutensa syytä. Pikkupoikana yritin myöskin naittaa häntä sisarelleen Martalle. Hehän tuntuivat olevan paljon yhdessä ja riitelivätkin avioliitonomaisesti yleensä siitä, miten mikin asia Kivennavalla oli ollut.

Karjala oli Martille kaikki kaikessa. Elämä Kannaksella oli ollut elämänsä rikkainta aikaa ja ainakin viimeiset vuosikymmenensä hän eli tämän pääomansa koroilla; Karjalan muistoissaan. Hän toimi myös innostavana Karjalan tulkkina seuraaville sukupolville.

Martissa oli monipuolista lahjakkuutta, vaikkakin hän piti lahjansa useimmiten piilossa. Ajatuksen juoksu ja muisti toimivat todella poikkeuksellisen moitteettomina tämän ikäiselle viimeisiin päiviin asti. Taudin ja lääkkeiden uuvuttamalta mieheltä tuli vielä kuolinvuoteella nimiä, tapahtumia sekä syntymä -ja kuolinaikoja pitkänä virtana. Hän oli kiinnostunut monista aihepiireistä; tieteistä, taiteista, urheilusta ja useista harrasteista, joista hänellä oli myös koulutukseensa nähden hämmästyttävä tietomäärä. Lahjojen puolesta mahdollisuuksia monella uralla etenemiseen olisi ollut vaikka kuinka pitkälle, mikäli mielenkiintoa ja mahdollisuuksia opiskeluun olisi ollut. Uraputket eivät kuitenkaan olleet Marttia varten.

Tärkeimpiä asioita Martille, Karjalan muistojen lisäksi, olivat kosketus luontoon ja taiteisiin. Kaikki taiteenlajit olivat lähellä hänen sydäntään ja hänellä oli myös

kykyä niiden omakohtaiseen ilmaisuun. Piirustusharrastuksensa lisäksi hän oli myös kiinnostunut klassisesta musiikista. Kuuleman mukaan hänellä oli hyvä lauluääni., itse en ole kuullut hänen kuitenkään laulavan nuottiakaan. Kaikki hänen kanssaan olleet tunsivat hänen verbaalisen lahjakkuutensa. Se, että hän oli kirjoitellut etupäässä nuoruudessa myös runoja, tuli meille kaikille yllätyksenä. Runot ovat ehkä syntyneet Kivennavan taiteilijaseuran innostamana ja ne olivat olleet vain hänen päässään vuosikymmeniä. Vähän ennen kuolemaansa hän oli antanut puhtaaksikirjoittaa ne, ja ne tulivat käsiimme vasta hänen kuolemansa jälkeen. Kannakselaisten aiheiden ohella useissa alle kaksikymmenvuotiaan runoissa puhuu romanttisesti rakastunut, mutta rakkaudessaan pettynyt nuorukainen. Ehkäpä jokin nuoruuden raskas pettymys selittää osin elinikäisen poikamiesroolinkin. Tästä aiheesta näyte:

Niin hullua mennä on kevääseen
ja haaveilla rakastavansa
ja viedä lempi se sydämeen
ja uskoa voittavansa.

Niin haavetta tyhjää se lempi on,
vaikk' koitinkin uskossa luottaa.

On lempikin joskus voittamaton,
voi uskokin tappion tuottaa.

Minä uskoin kerran, kerran vain,
ett' lempi on rinnassa mulla.

Ja ääneti istuin aatteissain,
nyt taisikin rakkaus tulla.

Ja lempeni voimassa uskalsin,
sun kanssasi vaikka mä kuolen.

Kera lempeni paljon mä kadotin,
oi haaveita rintani nuoren.

Martin nuoruudenkuva

Hautausmaa oli Martille lapsuudesta lähtien läheinen. Kauppiaan uran päätyttyä Martin isä omistautui suntion virkaan ja näin koti oli aivan leikkipaikaksi muodostuneen hautausmaan vieressä. Hautaritit olivat leikkikavereita. Hänen lopunikäinen kiinnostuksensa hautausmaita ja ilmeisesti myös kuolemaa kohtaan olivat luonnollinen jatke lapsuuden leikeille ja selitys piirustusmatkoihin paitsi Suomen ilmeisesti myös eräille Norjan hautausmaille. Muistan jo lapsuudesta hänen usein puhuneen kiinnostuneena myös kuolemasta. Ainoassa Martin minulle suullisesti kertomassa runossa vanhus lähestyy kuolemaa ystävänään huumorinpilke silmässään:

Sä saavut herra kuolema,
kun päättyy mainen tie.
Mä vanhus hiljaa kuiskaen näin,
ei kait niin kiire lie.
Käy istu tuohon lähellein,
on täynnä tuoppi tuo.
Pois tittelit ja kippis vaan
ja ryyppy ensin juo.

Martin viimeisiä vuosia varjostivat vaikeat sairaudet. Ensiksi tuli näkövika, joka vei hänen elämästään kaikki edellämäinitut harrasteet, myös lukeminen tuli mahdottomaksi. Sitten tuli vaikea keuhko- ja sydänvika, jotka sitoivat liikkumaan luodun miehen moniksi vuosiksi paikoilleen. Tyypillistä Marttia oli, että hän pyrki vähättelemaan tautejaan sanoen, ettei niille saa antaa periksi. Vähitellen taudit saivat hänestä kuitenkin ylliotteen, mutta ainoastaan hänen ruumiillisesta puolestaan. Henkisen vireyden lisäksi huumorintaju säilyivät koskemattomina loppuun asti. Taluttaessani häntä käsipuolesta joskus viime keväänä, hän virkkoi, että jos liikkuminen tästä vielä pahenee, joudut minut vielä kantamaan hautaan.

Tautien runteleman ja yksinäisen miehen viimeiset vuodet eivät olleet kadehdittavia. Kun lähes kaikki ikätoverit olivat lisäksi kuolleet oli kuolema myös Martille pitkään odotettu vieras. Tuoppi Martin pöydällä oli jo kauan odottanut tyhjentäjänsä.

Mikko Paavolainen

Kiitän Sirkku Dölleä, museovirastosta, häneltä saamistani tiedoista.

Loi Luoja maan tään iloks` ihmisille
maa uumenistaan tyrkkäs tupakan.
Loi ihmisnero piipun mutkavartisen
oi piippu, piippu käyrävirtainen.
Meill` samat vaiheet sodan myrskyissä
ja rauhantöissä samat kohtalot.
Sä murheen tullen lohdun tuoja parhain
oi piippu, piippu mutkavartinen.
Ei katse tuo, ei silmät tähtikirkkaat
ei käsi hellin, huulet rakkaimman
niin viihdytä kuin sauhu piipun täyden,
oi piippu, piippu mutkavartinen.
Nyt sytytän sun piippu mutkavarsi
on juhlahetki, pyhä toimitus.
Ja hetken hartaan seurassasi vietän
oi piippu, piippu mutkavartinen.

Talvisodan sotilas

Martti Paavolainen

MUISTOJA SUKUSEURAN MATKALTA KESÄLLÄ 1994:

PIKAKÄYNTI TERIJOELLA KESÄLLÄ 1994

Kun Kivennavan kierroksen jälkeen Paavolaisten sukuseuran jäseniä kuljettavat bussit ajoivat mäkeä alas Kuokkalan rantaan ja kääntyivät kohti Terijokea, mieleni täytti jännitys, mutta myös jonkinlainen ahdistus. Tämä oli minulle hyvin tärkeä osa matkaa, sillä nyt lähestyimme synnyinseutuani, jota halusin esitellä sisarelleni ja serkuilleni, joista kaksi oli tosin syntynyt Terijoella, mutta lähtenyt sieltä alle kouluikäisinä.

Terijoen hiekkarantaa aallonmurtajineen.

Ajoimme pitkin kaunista, lehtevää Rantatietä aina Terijoen kreikkalaiskatolisen kirkon luo, jossa päätettiin pysähtyä noin puoleksi tunniksi. Osa matkalaisista jäi katselemaan kauniisti entisöityä kirkkoa, mutta me - ja useat muut - ryntäsimme juoksujalkaa meren rantaan, jonne jokaisen terijokelaisen mieli palaa. Ja siellähän se oli, lämpimän ruskea hietikko ja aava, sininen meri, tuttu näky, mutta kuitenkin

erilainen. Poissa olivat terijokelaisten erinäköiset ja -kokoiset uimakopit ja Merikasinon kaunis, puoliympyränmuotoinen uimakoppirivistö. Myös kaikki muu ranta-alueella oli muuttunut. Siellä, missä ennen oli ollut Seurahuone ja Palokunnan iso puisto laululavoineen ja tenniskenttineen, oli nyt laaja huvipuisto erilaisine rakennelmineen ja leveine hiekkakäytävineen. Etsimme Landesin huvilan kohtaa, jossa serkkuni Pekka Kurenmaa ja Marja Aho olivat lapsina viettäneet kesäänsä ja löytyihän se, sillä vanha maamerkki, aallonmurtaja, oli sentään paikallaan.

Terijoen rantahietikkoo entisen Landesin huvilan kohdalla. Petäjän juurien päällä istumassa vas. Marja Aho, Eeva Rantala, Irmeli Kurenmaa ja Pekka Kurenmaa.

Emme kuitenkaan voineet kauan viipyä rannalla muistellen menneitä, sillä määräaika alkoi olla lopussa. Alkuperäisen matkaohjelman mukaan ei ollut tarkoitus tutustua Terijokeen, ja monet matkalaiset olisivat varmasti halunneet jo mennä majapaikkaamme - olimmehan olleet matkalla koko pitkän päivän -, mutta saimme ylipuhutuksi ensimmäisen bussin kuljettajan ja niinpä lähdimme pistäytymään "mummon mökille", sillä olisihan ollut sääli jättää käymättä siellä, kun oltiin itse paikkakunnalla. Se oli kuitenkin helpommin sanottu kuin tehty, sillä Keskikylälä teitä ja katuja oli melkoisesti muutettu. Niinpä ajoimme sinne ja tänne, ohi

elokuvateatterina toimivan evankelisluterilaisen kirkon, ennen niin komean Kannaksen Osuusliikkeen toimitalon ja monen muun tutun paikan, pitkin busseille liian kapeita teitä, rantaan ja takaisin Keskikylälle. Monet matkalaisista alkoivat jo väsyä ja ihmetellä moista matkantekoa, etenkin, kun kaikille ei suinkaan ollut selvinnyt matkan päämäärä. Vihdoin osuimme Ripposen mäelle, ja siinähan se oli, mummoni Maria Karlssonin (o.s. Paavolainen) v.1917 rakennettu talo, mutta voi, missä alennustilassa: puoleksi palaneena ja autiona ja ikkunat ja ovi pahvilla peitettyinä. Aikaisempina kertoina se oli sentään ollut kohtalaisessa kunnossa ja asuttu, olipa sitä joskus yritetty korjailakin. Vieraiden hallussahan se oli ollut jo yli 50 vuotta, eikä entisiä asukkaita ja omistajia oltu koskaan päästetty sisälle. Mutta se oli kuitenkin pystyssä. Nyt se oli häviämässä ja seuraavalla käynnillä siitä ei olisi enää mitään jäljellä. Hiljaisina ja mieli apeana nousimme, me mummon lastenlapset, bussiimme ja lähdimme kohti majapaikkaamme.

"Mummon mökin", Maria Karlssonin talon tilaa ihmettelemässä.

Vas. Pekka Kurenmaa, Pirkko Ristolainen, Marja Aho, Leena Kivilä (selin), Irja Pyykkö-Heinsalmi, Annikki Paavolainen, Irmeli Kurenmaa ja Leena Strott.

Pirkko Ristolainen

SUMMA

Paluumatkamme tapahtui sunnuntaina 3.7.-94 aurinkoisen sään vallitessa. Majapaikasta lähdimme Vammelsuuhun, josta edelleen Uudenkirkon - Kaukjärven - Summan kautta kohti Viipuria ja kotimaata. Summan kylän alueella pidimme ja-loittelutauon, jonka aikana retkeläiset tutustuivat talvisodan 1939 - 40 taistelu-
asemien jäänteisiin. Tässä ja muuallakin "Mannerheim-linjalla" pysäytettiin venäläisten hyökkäys joulukuun 1939 ensimmäisen viikon päättyessä ja puolustus kesti ankaran paineen alla aina helmikuulle 1940 asti, jolloin venäläiset saivat aikaan vakavan murron suomalaisten puolustusasemaan Summan kylästä 3-4 km itään (kuvaa katsottaessa oikealle). Murto laajeni laajenemistaan 10.-14.2.1940 huolimatta siitä, että suomalaisten reservidivisioonakin heitettiin tänne torjumaan venäläisten etenemisen. Välttyäkseen suurilta tappioilta ja säilyttääkseen taistelukykynsä suomalaisten oli venäläisten menestyksen johdosta vedettävä joukkonsa taaemmas, uusiin asemiin. Täten Summan kylän puolustajatkin joutuivat luopumaan asemistaan.

Jo ennen sotaa suomalaiset olivat arvioineet kulkemamme tien suunnan, joka oli lyhin ja suorin reitti Leningradin ja Viipurin välillä, venäläisten päähyökkäyssuunnaksi. Sen mukaisesti oli mm. Summan kylän seutua linnoitettu. Siellä oli 18 betonista bunkkeria, lähes 30 hirsistä majoituskorsua, niiden välillä taisteluhautaa ja yhdyshautaa sekä asepesäkkeitä. Puolustusaseman edessä olivat piikkilanka-esteet ja kiviset panssarivaunuesteet.

Saatuaan "Mannerheim-linjan" bunkkerit haltuunsa venäläiset pääsääntöisesti tuhosivat ne räjäyttämällä. Jatkosodan vetäytymisvaiheessa kesäkuussa 1944 taistelut täällä jäivät lyhytaikaisiksi. Summa onkin nimenomaan talvisodan ankari-
en torjuntataistelujen ansiosta noussut erääksi "kunnian kentistä" sotiemme ajoilta.

Pekka Kurenmaa kunnioittamassa Summan puolustajien antamaa uhria Summan kylän kohdalla hentorakenteisen ristin äärellä.

Tarkkaavainen kulkija havaitsee vielä merkkejä taisteluasemista, jotka ovat peittymässä luonnon helmaan. Summan kylän kohdalla tien varrella on hentorakenteinen risti tuhotun bunkkerin paikalla kunnioittamassa Summan puolustajien antamaa uhria. Tästä paikasta pohjoiseen Viipurin suuntaan noin kilometrin verran aivan tien varrelta löytyy venäläisten räjäyttämä bunkkeri (emme poikenneet siinä), jonka toisen puoliskon katto on singahtanut ylösalaisin ehjänä säilyneen puoliskon päälle.

Jatkosodan aikana tutkittiin myös Suomen taistelumaasto, josta löydettiin 204:n suomalaisen tunnistamattomaksi jääneet ruumiit. Ne haudattiin alueelle kenttä-hautaan, joka kauan unhossa oltuaan on nyttemmin löydetty, kunnostettu ja kuluvan vuoden marraskuun alussa siunattu tarkoitukseensa. Tästä emme retkellä olleet tietoisia.

Pekka Kurenmaa

VÄESTÖNSIIRROT SUOMESSA VIIME SOTIEN AIKANA

Monet tutkijat ovat nimittäneet kulumassa olevaa vuosisataa väkivallan aikakaudeksi. Tätä käsitystä on perusteltu mm. vertaamalla maailmansotien ihmismenetyksiä aikaisempien sotien uhrien määrään. Toisen maailmansodan tappiot olivat noin 50 miljoonaa henkilöä, joista lähes puolet (23,9 miljoonaa) oli siviilejä. Sodat ovat muuttuneet totaaliksi, koko kansaa koskettaviksi. Toisen maailmansodan jälkeen on eri puolilla maailmaa ollut kymmenittäin aseellisia yhteenottoja. Niiden luonne siviiliväestöä kohtaan on entisestään raaistunut, kuten viimeaikaisetkin tapahtumat osoittavat. Sotien seurauksena suuret ihmisjoukot ovat joutuneet jättämään kotiseutunsa tilapäisesti tai pysyvästi. Jo toisen maailmansodan aikana tai välittömästi sen jälkeen 1940-luvulla noin 42 miljoonaa ihmistä joutui pakolaisina muuttamaan asuinpaikkaa.

Suomikin joutui vastoin tahtoaan mukaan toiseen maailmansotaan ja hävinneenä osapuolena luovuttamaan suuria alueita Neuvostoliitolle Karjalan kannakselta, Laatokan Karjalasta, Kuusamosta ja Sallasta sekä koko Petsamon alueen. Lisäksi maamme pakotettiin väliaikaisesti tyhjentämään Hankoniemen talvisodan ja Porkkalan alueen jatkosodan päätyttyä vuokra-alueeksi Neuvostoliitolle. Näiden toimenpiteiden takia jouduttiin tyhjentämään 4 kaupunkia, 2 kauppala sekä 39 maalaiskuntaa kokonaan ja 20 osittain. Menetetyiltä alueilta muualle Suomeen siirtyi lähes 500.000 henkilöä eli noin 12 % maan silloisesta väkiluvusta. Lisäksi sotien aikana piti pommitusten takia evakuoida tilapäisesti kaupungeista turvallisemmille seuduille huomattava määrä siviiliväkeä. Vierailta veräjillä ja oudoilla ovilla oleminen on tuttua monille vanhemman polven suomalaisille.

Luovutetun Karjalan evakuoinnit tapahtuivat useammassa vaiheessa. Neuvostoliiton esittämän neuvottelukutsun jälkeen suoritettiin Suomen armeijan liikekannallepano 6.10.1939 alkaen. Rajan läheisyydessä olevat kylät pakkoevakuoitiin ja väestöä kehoitettiin lähtemään kauempaakin rajasta ja suuremmista kaupungeista turvallisemmille seuduille. Tämä muutto käsitti kymmeniä tuhansia ihmisiä. Kovin pitkälle pakkoevakuointi ei ulottunut, sillä 10 km:n etäisyydellä rajasta sijainnut kotikyläni Vuottaa jäi sen ulkopuolelle. Paikoin toimenpidettä ei suoritettu ja mm. ns. Hirsylän mutka Suojärvellä ja väki pitkän itärajan tuntumassa jäi evakuoimatta sotilasviranomaisten toistuvista vaatimuksista huolimatta. Täällä osa ihmisistä jäi talvisodan aikana venäläisten valtaamalle alueelle. Kun heitä sitten keskitalvella siirrettiin kauemmaksi itään, niin monet vanhukset ja lapset paleltuivat kuoliaiksi kuorma-autoissa kovassa pakkasessa. Pakolaisleirien kurjat olot vaativat myöhemmin oman veronsa.

Talvisodan alkaessa vihollisen tykit ja pommit saivat uuden pakolaisvirran liikkeelle länttä kohti. Monet vapaaehtoisesti evakkoon lähteneet olivat jo ehtineet palata takaisin koteihinsa. Ainakaan rajan läheisyydessä ei ollut toimivaa evakuointiorganisaatiota, vaan jokainen sai selviytyä parhaaksi katsomallaan tavalla. Kyliin määrätty kyläpäälliköt yrittivät kyllä nuorempien kyläläisten avulla saattaa eläimiä turvaan, mutta suurin osa niistäkin jäi tulipalojen ja vihollisen saaliiksi. Monessa tapauksessa suojajoukoissa palvelleet miehet pyrkivät vielä kotiinsa jopa omin luvin, ampuivat eläimet suojiinsa ja sytyttivät talonsa tuleen. Taistellen vetäytyvät sotilaat auttoivat pahimpaan pulaan joutuneita. Eräästä tällaisesta tapauksesta on kerrottu sukuseuran jäsenlehdessä n:o 14 sivulla 35.

Ihmiset joutuivat lähtemään kodeistaan sitä mukaa kuin vihollisen joukot etenivät. Lähtöä ja omaisuuden pelastamista vaikeutti usein se, että pienviljelystilan ainoa

Vuonna 1945 säädettiin maanhankintalaki mm. Karjalaisen siirtoväen asuttamiseksi itsenäisen Suomen kamaraan. Sijoituspolitiikan periaatteena oli, että maataloussiirtoväelle määrättiin sijoituspaikkakunta, kun taas kaupunkilaisilla ja teollisuuspaikkakuntien väestöllä oli vapaus hakeutua minne itse halusivat. Vasta monen muuton jälkeen löytyi monelle lopullinen asuinpaikka, ja elämä alkoi asettua normaaleihin uomiinsa. Vuoden 1949 päättyessä siirtoväen katsottiin sijoittuneen jo pysyvästi uusille kotipaikoilleen ja siirtoseurakunnat voitiin lakkauttaa. Sijoituksen painopiste oli Etelä-Suomessa ruotsinkielisten asumaseutuja lukuunottamatta. Suurimmillaan asutettujen määrä oli 30-40 % paikallisesta väestöstä. Kaupunki- ja teollisuusväestöä sijoittui suhteellisesti eniten Heinolaan ja Pieksämäelle. Eniten siirtoväkeä asettui Hämeen lääniin eli yli 69.000 henkilöä.

Kuluneiden vuosikymmenien aikana uusi karjalainen sukupolvi on kasvanut uusiin oloihin ja uuteen aikakauteen sopeutuen. Kun asuttaminen suoritettiin etupäässä viljelyskelpoisille alueille, on karjalaisten raivaama peltoala suurempi, kuin mitä Karjalassa menetettiin. Tämä on ehkä myöhemmin aiheuttanut ylituotanto-ongelmia. Raskaimman taakan asuttamisessa kantoi karjalaisten ohella maitaan luovuttamaan joutunut maanviljelijäväestö, joka sai maistaan käypää hintaa huonomman korvauksen. Lisäksi se omistavana yhteiskuntaluokkana joutui maksamaan raskasta omaisuudenluovutusveroa.

Suuren ihmisjoukon vaelluksiin liittyy monenlaisia vaiheita ja kohtaloita. Järkyttävimpiä lienevät edellä kerrottujen vankeuteen joutuneiden sekä ilma- ja tykistö-pommitusten alle jääneiden kokemukset. Pahimpia evakkoja kohdanneita olivat Simolan ja Elisenvaaran pommitukset, joissa kuoli parisataa karjalaista. Elisenvaaran risteysasemaa pommitettiin 55 venäläistä konetta 20.6.1944. Erään tiedon mukaan pommituksessa kuoli 136 ihmistä ja sotilashallintopiirin ilmoituksen

mukaan 134 ihmistä. Todellista kuolleiden lukumäärää ei pystytty täysin selvittämään, sillä osa ihmisistä katosi jäljettömiin tai paloi rautatievaunujen mukana. Haavoittuneita oli 185. Isku kohdistui pääasiassa Räisälän pitäjän asukkaisiin. Keskiraskaiden pommituskoneiden kuljettama pommikuorma oli sodan aikana noin 1000 kiloa. Elisenvaaran ratapihalle pudotettiin tässä pommituksessa noin 55 tonnia pommeja. Tämä vastaa noin 1300 raskaan 6 tuuman tykin kranaatin keskitystä. Sodan kauhut kokeneet tietävät, mitä tämä merkitsee. Paikalla oli helvetti valloillaan, ja kohteena olivat sotaan tottumattomat naiset, lapset ja vanhukset.

Pommien ruhjoma kuolemanjunaksi nimetty kuljetus jäljellä olevine matkustajineen matkallaan Etelä-Pohjanmaalle tuli sittemmin Jyväskylään, missä lotat ja sairaanhoitajat ruokkivat nääntyviä ja paikkasivat lievemmin haavoittuneita. Tällöin paikalla ollut Johannes Hämäläinen kertoo Karjala-lehdessä, miten muuan vanha valkohapsinen mies, kesällä palttinaiseen paitaan pukeutuneena aivan kuin Raamatun tai Kalevalan sivuilta ilmestyneenä, alkoi kirkkaalla ja kuuluvalla äänellä laulaa: "Kiitos sulle, Jumalani, armostasi kaikesta...", mihin toiset matkailaiset yhtyivät. Kertoja ei monen muun läsnäolijan tavoin voinut yhtyä lauluun katsoessaan resuista ja runnottua, mutta kaikesta koetusta huolimatta Jumalaansa kiittävää joukkoa. Vieressä seisonut Pohjois-Hämeen sotilasläänin silloinen komentaja eversti Teuvo Wartiovaara oli sanonut läsnäolijoille: "Nyt minä käsitan Karjalan kansan suuruuden".

Jospa mekin nykyisen Suomen asukkaat osaisimme kaiken yltäkylläisyyden keskellä olla kiitollisia kalliilla uhreilla saavutetusta itsenäisyydestä ja vapaudesta sekä jo vuosikymmeniä kestäneestä rauhasta maassamme.

Lauri Paavilainen

SOTAHEVOSEMME VILKAS

VILKAS oli kasvanut kotona pienestä horjuvajalkaisesta varsasta lähtien. Se oli kirmannut emonsa seurassa Polviselän harjanteen aurinkoisilla, vehmailla laiturilla lauhojen tuulten hyväilemänä. Se kasvoi hyväksi hevoseksi. Siitä tuli rauhallinen, vireä, kestävä ja luotettava. Se sopi hyvin myös parityöskentelyyn. Ei ollut vielä traktoreita eikä leikkuupuimureita. Painavimpien koneiden eteen jouduttiin valjastamaan vähintään kaksi hevosta. Maanteitten auraus oli niinä aikoina ankara urakka, sillä talvet olivat oikeita talvia ja runsaslumisia ! Siinäpä hiki virtasi miehillä sekä hevosilla, että maantie Viipuri - Kivennapa - Terijoki pysyi ajokunnossa myös ainoalle linjurille, joka aamuisin meni Viipuriin ja illan suussa palasi takaisin Terijoelle !

Jos muut hevoset eivät jostakin työstä selviytyneet, haettiin Vilkas apuun. Sen työrytmi oli tasaista ja sitkeää. Se aavisti, mitä isäntä siltä odotti. Sitä ei tarvinnut komentaa eikä lyödä. Sille riitti kannustus ja rohkaisu. Se teki enemmän kuin mitä siltä odotettiin. Työpäivän jälkeen siitä, kuten muistakin hevosista, huolehdittiin kunnolla. Se tunsu olevansa hyvissä käsissä. Me lapsetkin uskalsimme mennä sen lähelle, koska se oli niin kiltti ja säyseä. Rapsutimme sen turvan alustaa ja annoimme sille sokerin- tai leivänpaloja. Muistoissani sen ajan elämänpäivät olivat aurinkoisia ja turvallisia. Ainoita syvästi pelottavia asioita olivat ukonilmat. Mutta niistäkin selvisimme melko nopeasti, kun mummo selitti, ettei Luojan ilmaa tarvinnut pelätä.

Vilkas kotipihalla Kivennavan Polviselän kylässä, Ahtiaismäellä kesällä 1926. Se on valjastettu tyypillisten kivennapalaisten työkärryjen eteen. Laveteilla vasemmalla Eero Paavolainen (kaatui Iloimantsissa 21.7.1941), veljeksistä vanhin Kaarlo Paavolainen, Eino Paavolainen, seisomassa Lauri Paavolainen, ohjaksissa Kalevi Kaarlonpoika, taustalla suvun silloinen naisväki: vas. Anna Paavolainen o.s. Kukkonen, lettipäinen kuopus Maire Paavolainen (nyk. Liimatta), Hulda Kaarlon vaimo o.s. Ilonen, Airi Paavolainen (nyk. Ilonen) ja Esteri Paavolainen. Taustalla Päivärinne-tilamme silloinen päärakennus.

Syksyllä 1939 onnellinen olotilamme selvästi järkkäsi lapsenkin silmin katsottuna. Jotain surullisen pelottavaa ja uhkaavaa levisi turvallisen elinpiirimme ylle. Taivaalle kasaantui sodan mustaakin mustempia ukkospilviä. Mikään ei ollut enää niin kuin ennen ! Eläimetkin saivat siitä osansa. Niiden, joilla oli hevosia, piti luovuttaa vähintään yksi sotatoimiin. Tietysti arpa lankei Vilkaan kohdalle ! Muista ei siihen olisi ollut. Mikä oli liian nuori, mikä liian raisu, mikä muuten sopimatton.

Vilkas lähti sinä päivänä kohti hevosten kokoamispaikkaa. Se ei tiennyt, kuten emme me lapsetkaan, mihin se oli joutumassa. Meillä ei silloin vielä ollut käsitevarastossamme asiaa SOTA. Vasta sitten, kun olimme eläneet omakohtaisesti todeksi tämän hirmuisen kokemuksen, meille kerrottiin, minne Vilkas oli joutunut. Se oli mennyt sotilaiden mukana puolustamaan Kivennapaa, Karjalan kannasta ja Suomea. Nyt sillä oli suoritettavanaan tosi vaikea tehtävä, varmasti tähänastisista rankin !

Esteri-täti kertoi, että kun se ohitti kotitienhaaran viimeistä kertaa, se olisi väkisin kääntynyt sinne. Ohjaksissa oli vieras. Sitä lyötiin, mikä oli sille outoa. Se pillastui. Sen elämän ympyrät sekosivat. Onneksi setäni sattui paikalle, tarttui suitsiin ja sai sen rauhoittumaan. Hän selitti sotilaille, ettei Vilkasta tarvitse lyödä, se tottelee kyllä muutenkin. Hän palautti sen oikeaan suuntaan. Niin Vilkas lähti kohti rajan melskeitä. Se ei koskaan palannut. Se suoritti tehtävänsä loppuun saakka, kuten monet muutkin suomalaiset hevoset. Niiden osuus on merkittävä luku sotahistoriassamme.

Vilkas lepää siellä jossakin kotiseudun mullassa vapaana ihmiskunnan ikeestä muiden kohtalotovereittensa tavoin.

Annikki Laurintytär Paavolainen Hauholta

ENSIMMÄINEN POLKUPYÖRÄNI

Leikkiverillani Taunolla ja minulla oli ensimmäiset lasten kaksipyöräiset polkupyörät Tampereen kaupungissa v. 1922. Pyörän nimi oli Fernando Record ja isäni oli ne tilannut jostakin ulkomailta.

Maj-Liisa Paavolainen o.s. Merisuo v.1922

Siinä oli ainoastaan käsijarru, jonka käyttö vaati oman tekniikkansa. Sen kyllä oppi, kun oli muutaman kerran puristanut jarruvipua liian voimakkaasti ja oli tullut "äkkipyssäys". Poliisilaitokselta piti käydä pyörät rekisteröimässä ja sieltä saatiin myös ajo-ohje. Meidän oli ajettava jalkakäytävällä, mutta ei saanut ajaa kenenkään päälle. Asuimme molemmat Laukonlinna nimisessä talossa. Meillä oli pyöräilylle hyvä asfalttipiha. Siihen aikaan eivät autot pihossa häirinneet lasten leikkejä. Vieressä oli kuitenkin mukulakivillä päällystetty Laukontori, joka veti magneetin lailla puoleensa ja sinne me tietysti usein karkasimme. Kerran päätimme lähteä satumaata etsimään.

Ajoimme yli Koskensillan (nyk. Hämeensilta) ja Hämeenkatua asemalle, sieltä korkeaa Tammelansiltaa pitkin yli ratapihan. Sitten Pinninkadulle Hämeen urheilukeskuksen (isäni liikkeen) verstaalle. Olimme aikoneet siellä kertoa, että olemme menossa satumaata etsimään. Kuitenkin verstaan miehet käskivät meidän ajaa heti takaisin kotiin. Sen vuoksi emme kertoneetkaan heille mitään, vaan jatkoimme matkaamme.

Ajoimme läpi Tammelan kaupunginosan aina maantielle saakka. Jatkoimme yhä matkaamme ja saavuimme raviradan kohdalle. Siinä pysähdyimme, koska maisema oli oudon vieras ja meitä väsytti ja meillä oli kova nälkä. Laitoimme pyörämme maantien ojaan ja asetuiimme Hippoksen lankkuaidan viereen lepäämään. Olimme niin uupuneita, ettemme jaksaneet lähteä minnekään, emmekä olisi kotiin osanneetkaan. Jossakin vaiheessa isäni sitten löysi meidät sieltä itkeä tihruttamasta.

Pyörä oli talvisäilössä Pinninkadun verstaalla. Keväällä sain hakea sen sieltä ihan yksin. Tammelansiltaa en uskaltanut ajaa alas, koska se oli niin jyrkkä. Rautatieasemalta Hämeenkatua pitkin oli mukava, loiva alamäki. Laskettelin sitä, mutta pahaksi onneksi jalkakäytävälle oli kipattu kuorma klapeja. Mies oli niitä heittelemässä liiterin luokkuun ja minun silmäni iskeytyivät häneen. Hoin itselleni, että päälle ei saa ajaa, mutta kun herkeämättä tuijotin kireää housuntakamusta niin päällehen pyörä meni. Kaaduiimme molemmat ja siitä seurasi kova kiromeno. Onneksi isäni liike oli Hämeenkatu 4:ssä ja onnettomuus tapahtui miltei portilla. Menin itkien kertomaan isälle, mitä kamalaa olin tehnyt. Isä lähti kanssani asiaa selvittämään. Eihän siinä lopultakaan kuinka käynyt. Mies lienee saanut jonkun mustelman ja minä pääsin anteeksipyynnöllä ja rikkinäisellä sukanpolvella.

Tuli sitten sekin kevätpäivä, kun pyöräni oli varastettu. Joku mies oli sen vienyt, ajanut sillä Pirkkalaan ja myynyt sen siellä jollekin isäntämiehelle. Satula oli mennyt rikki tällä kymmenen kilometrin matkalla, koska mies oli ollut aivan liian painava lastenpyörälle. Isäntä oli muutaman päivän kuluttua tullut isäni liikkeeseen kysymään löytyisikö uutta vastaavanlaista satulaa. Isäni tunsu sen Fernando Recordin satulaksi. Hän selitti isännälle, että tämä oli erehtynyt ostamaan varastettua tavaraa. Asia sovittiin ja pyörä palautettiin. Isä ei kuitenkaan heti kertonut minulle, että pyörä on löytynyt. Hän sitävastoin laittoi satulan vuoteeseeni peitteen alle. Nukkumaan mennessäni löysin sen sieltä ja juoksin kiireesti isän luo kysymään, oliko pyörä löytynyt. Hän kertoi koko tarinan ja myöskin sen, että pyörä oli verstaalla korjattavana. Korjauksen jälkeen jatkuivat iloiset hetkemme Fernando Recordin kanssa. Aikanaan se sitten siirtyi nuorimmalle veljelleni harjoituspyöräksi.

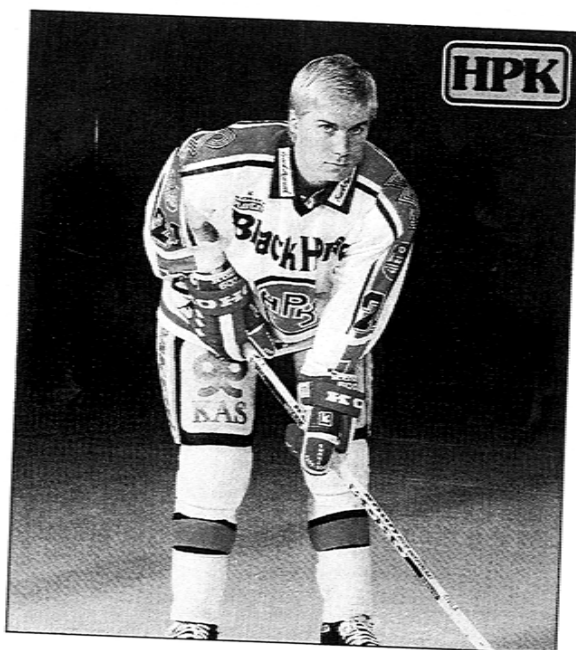
Maj-Liisa Paavolainen

PASI KIVILÄ RIPUSTI PELIHYNTTYNSÄ NAULAAN

Pasi aloitti kiekkoilunsa v. 1972 Hämeenlinnan Tiikereissä 7-vuotiaana. Kuvioissa oli mukana koko perhe. Isä Seppo entisenä kuuluisan Hämeenlinnan Tarmon pelaajana kannustamassa, isovelji Petri ja äiti Leena rahankeruukampanjoissa. Kun suvulla oli "kalaasit", lähti Kivilän perhe aina kesken pois. Syy: "ON PELI!"

Pasi lopetti pelaamisensa keväällä täytettyään 30 vuotta. Suurimman ja tehokkaimman kauden näistä vuosistaan Pasi pelasi HÄMEENLINNAN

PALLOKERHOSSA. Hän oli mukana, kun Pallokerho saavutti SM-pronssin ja SM-hopean.

Pasi Kivilä, hyökkääjä, Hämeenlinnan Palloseura

Pelin tiimellyksessä osui kohdalle lukuisia kolhujakin, joista jotkut olivat hyvinkin vaikeasti parannettavissa. Ei ole herkkua lojua jalka kipsissä kuukausitolkulla ja katsella ja kuunnella, kun kaverit kamppailevat jäällä. Kun tohjona ollut jalka taas kerran oli terve, kysäisin Pasilta: "Vieläkö sinä jatkat ja miten uskallat?", hän vastasi lakoonisesti: "Jatkan! Peli tempaa mukaansa, ei siinä kerkiä pelätä!"

Äiti Leena ei uskaltanut viime aikoina avata radiota eikä telkkaria pelin kestäessä. Selostajan repliikit olivat aiheuttaneet hänelle pelkotiloja painajaisineen. "Kivilä makaa jäällä ensiapuryhmän keskellä! Taisi sattua pahasti. Nyt hänet viedään paareilla pois!"

Jääkiekkoilu, kuten mikä tahansa urheilu vaatii itselleen myös henkisesti ehjän ihmisen. Se ei ole helppoa varsinkaan, kun sitä tekee harrastuksena opiskelun ja työn ohella. Opettajat ja työnantajat eivät kaikki suhtaudu kovinkaan suopeasti pelin takia lomaa alituisesti ruinaaviin yksilöihin.

Lähiomaisilta vaaditaan eniten kärsivällisyyttä ja loputonta joustavuutta. Yhtenä esimerkkinä mainitsen Petri-veljen pojan ristiäiset. Monen sovittelun jälkeen kaikki osapuolet huomioituina löytyi lopulta yksi päivä. Mutta viime hetkellä saapui viesti tärkeästä ottelusta, jossa Pasi olisi pitänyt pelata. HPK jousti ja Pasi pääsi Villepojan kummiksi!

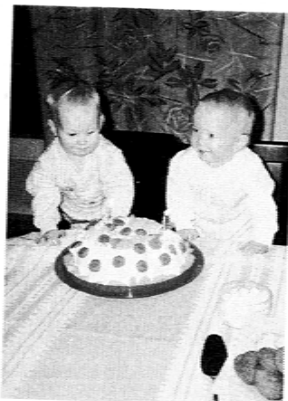
27.01.1995 syntyi Ville Kivilä. Neljä polvea: keskellä 86-vuotias Lempi Laurin vaimo Paavolainen Hauholta, oikealla Leena Laurin tytär o.s. Paavolainen, vasemmalla Petri Leenan poika Kivilä sylissä Vile Petrin poika Kivilä Hämeenlinnasta

Varmuuden vuoksi mainittakoon, että Pasi on "Hauhon Laurin" tyttären, Leenan poika, Johannes Antinpojan haarasta.

Annikki Laurin tytär

PAAVOLAISTEN PERHEALBUMISTA

Kalervo Paavolaisen (s. 25.4.1930) ja hänen ensimmäisen vaimonsa Anna-Liisa Pesosen (s.23.1.-32 - † 9.6.-90) lapsenlapsikatraaseen on viime vuosina syntynyt sekä kaksoset että kolmoset.

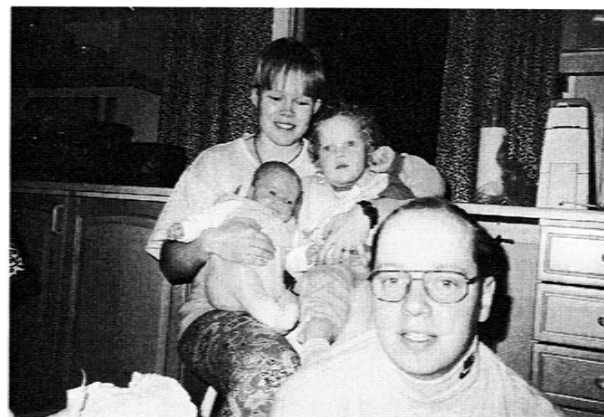

Kalervon vanhin poika, Jouni Kalervo (26.2.-57) ja vaimonsa Anne (o.s. Manninen) Leppälahdelta ovat saaneet kaksoset, Juuso Aleksin ja Silja Tuulian, jotka syntyivät 29.10.-92. Kaksoset seuraavat isovelji Teemu Kalervo (2.12.-85) ja isosisko Kaisa Eliisaa (s.13.5.-87) ja Sanna Katariina (s. 6.6.-89). Tuplasti onnea koko perheelle!

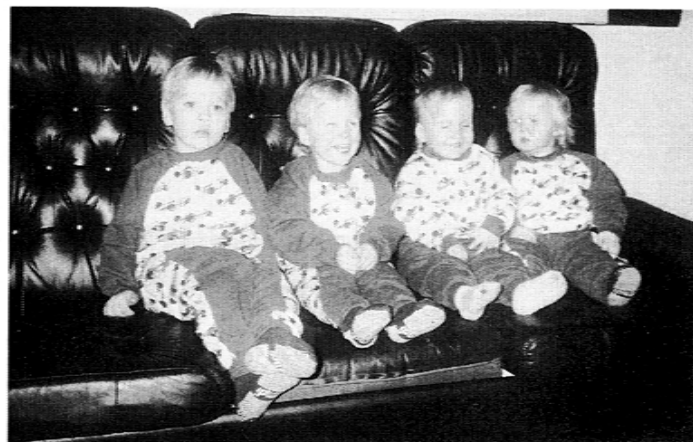
Kolmostytöt Suvi Tuuli Kirsikka, Sini Maria Lemmikki ja Siru Anna Orvokki syntyivät 3.2.-93 Kalervon kolmanneksi vanhimman pojan, Jari Tapion (17.3.-60) ja Eijan (o.s. Leskinen) perheeseen, Vaajakoskelle. Kolmosprinsessoilla on myös isovelji Tero Tapio Samuli (s.26.2.-91) Kuvassa onnellinen suurperhe. Kolminkeräiset onnen toivotukset ilopillereille ja heidän vanhemmilleen!

*****

Ensimmäinen EU-Suomeen syntynyt korpilahtelainen näki päivänvalon 4.1.-95. Kuvassa onnelliset vanhemmat, kanttori Ilkka Paavolainen ja testauspäällikkö Leena Paavolainen sekä isosisko Suvi Marjatta ja vauva Lotta Emilia. Ilkka on Hauhon Laurin pojan, Tapion poika, Johanneksen sukuhaarasta.

*****

Serkkupoikia Johanneksen sukuhaarasta. Vasemmalta Janne Matti Teivonen s. 1.9.-89, Toni Tapani Rantala s. 2.8.-90 Jani Juhani Rantala s.5.4.-92 ja Antti Juhani Teivonen. Kuva on otettu tammikuussa -94. Poikien isomummo on Airi Ilonen (o.s. Paavolainen) ja vaari Jaakko Ilonen. Jannen ja Antin äiti on Liisa Ilonen-Teivonen (o.s. Ilonen) ja Tonin ja Janin äiti Anna-Kaisa Rantala (o.s. Ilonen)

*****

Maiju Kristiina Ollintytär Palokoski vietti 1-vuotissynttäreitään 21.12.-94. Maijun mummo on Mirja Palokoski o.s. Paavolainen.

*****

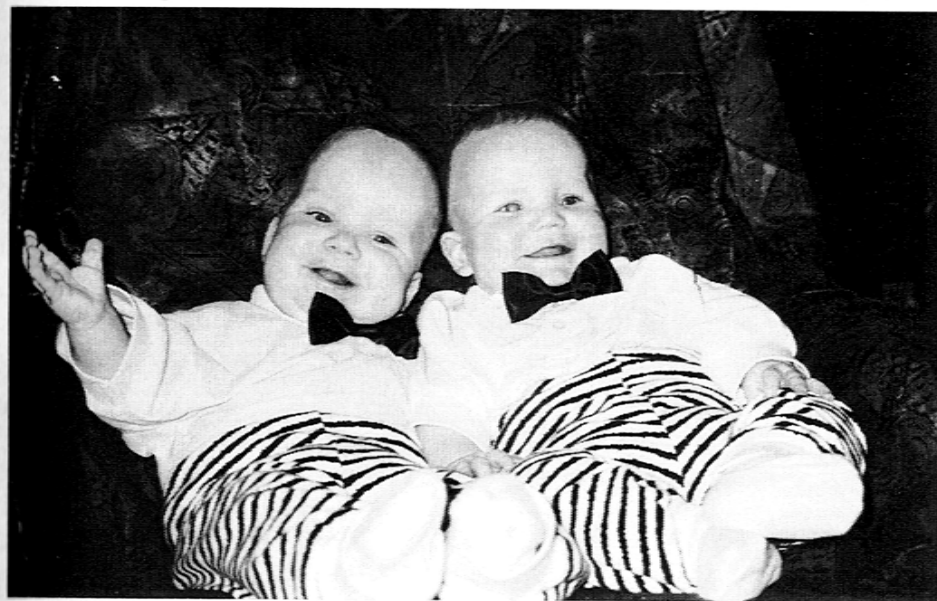
Elvi (o.s. Paavolainen) ja Kalevi Seppälän tytär Anna-Maija Laaksonen (o.s. Seppälä) on saanut uuden tyttären: Laura Helena Laaksonen, s. 13.4.1992 Tampereella. Myös Ulla-Marja Hietala (o.s. Seppälä) on saanut uuden pojan: Ilmari Johannes Hietala, s. 26.2.1992 Tampereella. Lämpimät onnittelut kaikille onnesta osallisille !

*****

Hulda Paavolainen o.s. Ilonen vietti 95-vuotispäiviään 29. tammikuuta 1995 Lahden kaupungin sairaalassa lähiomaisten piirissä. Ikäänsä nähden hän on virkeä ja elämäknieppeistä perillä. Hän on sukuseuramme vanhin jäsen tällä haavaa. Toivotamme valoisia ja turvallisia päiviä edelleen terhakalle, Kivennavan Polviselällä syntyneelle ja Tirtulassa vaikuttaneelle karjalaisemännälle Jumalan kämmenellä !

95-vuotias Hulda Paavolainen. Kuvassa mukana vasemmalla Maire Liimatta o.s. Paavolainen ja päiväsankarin oikealla puolella Lempi Paavolainen Hauholta.

Isomummoansa kävivät onnittelemassa myös 15.07. 1994 syntyneet kaksospojat Oskari ja Santeri, tyttärentyttärenpojat. Poikien mummo on Raija Haavisto o.s. Paavolainen ja äiti Satu Järvinen o.s. Haavisto. Oskari ja Santeri ovat isomummo Huldalle kaikki kaikessa. He käyvät hänen luonaan muulloinkin vierailulla ja tuovat auringonpaisteen aina tullessaan sairaalan ilmapiiriin. Mainittakoon, että Raija on Kaarlo Paavolaisen tytär Johanneksen sukuhaarasta.

*****

Kivennavan pitäjäjuhlia vietettiin v. -94 elokuussa 48. kerran. Kihujen pääjuhla vietettiin Padasjoella. Juhlan pääpuhujana oli jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth, joka painotti, että kansa, joka ei tunne menneisyyttään, on köyhä, eikä se pysty suunnittelemaan nykyisyyttä eikä hallitsemaan tulevaisuutta. Kenraalia kättelemässä kävi myös sukumme jäsen, emäntä Lempi Paavolainen Hauhon Vitsiälästä. Kihujuhlat liittyvät myös meidän sukuumme. Kirkonkylän keskustassa ja Kivennavan kirkon ympäristössä kihuttiin onnea joka vuosi.

SIHTEERIN PALSTA

Kiitän kaikkia lehtemme tämän numeron kirjoittajia ja tekijöitä. On ollut taas hyvä nähdä, kuinka yksityisistä ja yksittäisten perheiden kokemuksista tulee yleistä mielenkiintoa ansaitsevia, ja kuinka suku tarjoaa laajemman kontaktipinnan yhteisille, kansaakin koskettaville tapahtumille. Pyydänkin Sinua, arvoisa lehden lukija tutkimaan pöytälaatikkosi, sekä perheesi että omat elämän vaiheesi, josko seuraavaan lehteen löytyisi taas mielenkiintoista sisältöä.

Lehden toisilla sivuilla on ollut matkakuvia toissa kesän Kannaksen retkeltä. Itselleni jäi lähtemättömästi mieleen nousu avaralle, kukkaniittyjen verhoamalle Vuottaan mäelle. On vapauttavaa tietää, että tässä maailmassa on paikka, jossa kadotetut muistot ja unohdettu Karjalan kaipaus ovat olleet totta.

Näin joulun alla odotamme joulun tunnelman kokemista. 2-vuotias poikamme Kaapo odottaa joulukuusta ja on intoa täynnä valmis koristelemaan sen. 1-vuotias Aino-tyttäremme seuraa isoveljeä näissä puuhissa. Itselleni joulun odotus täyttyy jouluevankeliumin äärellä. Sen välityksellä toivotan Sinulle ja perheellesi, hyvä sukulainen, JOULUN ILOA JA RAUHAA !

Juhani Paavolainen

JOULUEVANKELIUMI

Ja tapahtui niinä päivinä, että keisari Augustukselta kävi käsky, että kaikki maailma oli verolle pantava. Tämä verollepano oli ensimmäinen ja tapahtui Kyreniuksen ollessa Syyrian maaherrana.

Ja kaikki menivät verolle pantaviksi, kukin omaan kaupunkiinsa. Niin Joosefin lähti Galileasta, Nasaretin kaupungista, ylös Juudeaan, Daavidin kaupunkiin, jonka nimi on Beetlehem, hän kun oli Daavidin huonetta ja sukua, verolle pantavaksi Marian, kihlattunsa, kanssa, joka oli raskaana.

Niin tapahtui heidän siellä ollessaan, että Marian synnyttämisen aika tuli. Ja hän synnytti pojan, esikoisensa, ja kapaloi hänet ja pani hänet seimeen, koska heille ei ollut sijaa majatalossa.

Ja sillä seudulla oli paimenia kedolla vartioimassa yöllä laumaansa. Niin heidän edessään seiso i Herran enkeli, ja Herran kirkkaus loisti heidän ympärillään, ja he peljästyivät suuresti.

Mutta enkeli sanoi heille: "Älkää peljätkö; sillä katso minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle: teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra, Daavidin kaupungissa. Ja tämä on teille merkinä: te löydätte lapsen kapaloituna ja seimessä makaamassa."

Ja yhtäkkiä oli enkelin kanssa suuri joukko taivaallista sotaväkeä, ja he ylistivät Jumalaa ja sanoivat: "Kunnia Jumalalle korkeuksissa, ja maassa rauha ihmisten kesken, joita kohtaan hänellä on hyvä tahto !"

Ja kun enkelit olivat menneet paimenten luota taivaaseen, niin nämä puhuivat toisillensa: "Menkäämme nyt Beetlehemiin katsomaan sitä, mikä on tapahtunut ja minkä Herra meille ilmoitti". Ja he menivät kiiruhtaen ja löysivät Marian ja Joosefin ja lapsen, joka makasi seimessä. Ja kun he tämän olivat nähneet, ilmoittivat he sen sanan, joka oli puhuttu heille tästä lapsesta.

Ja kaikki, jotka sen kuulivat, ihmettelivät sitä, mitä paimenet heille puhuivat. Mutta Maria kätki kaikki nämä sanat ja tutkisteli niitä sydämessään. Ja paimenet palasivat kiittäen ja ylistäen Jumalaa kaikesta, minkä olivat kuulleet ja nähneet, sen mukaan kuin heille oli puhuttu.

